

Commissie van Overleg en Voorlichting Milieu Luchthaven Leeuwarden

Secretariaat:

Postbus 16169

2500 BD Den Haag

Seda.dagdelen@rijksoverheid.nl

monica.raatjes@rijksoverheid.nl

Aan de Staatssecretaris van Defensie Mr. Drs. Ch. A. van der Maat

Kamer A-115

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

Onderwerp: Verzoek financiering en uitvoeren metingen uitstoot rondom vliegbasis Leeuwarden

Datum: 25 april 2023

Geachte Staatssecretaris Van der Maat,

Met veel voldoening zien wij terug op uw bezoek aan de provincie Fryslân op 3 april jl. Uw aanwezigheid en inbreng bij zowel het bestuurlijk overleg als het gesprek met omwonenden hebben wij bijzonder gewaardeerd. De tien vragen die vanuit de omwonendenvertegenwoordigers aan u gesteld zijn, willen we graag in goede samenwerking met u uitwerken. Wij zullen daartoe afstemming zoeken met uw ministerie.

Voor een van de vragen wenden we ons in deze brief tot u. Het betreft het laten verrichten van metingen van uitstoot, anders dan geluid. De COVM heeft eerder een werkgroep Luchtkwaliteit in het leven geroepen vanwege ongerustheid bij de omwonenden van de vliegbasis over de emissie-uitstoot. In maart 2022 heeft de werkgroep overleg gehad met deskundigen van TNO, RUG, GGD, RIVM en het FUMO. Naar aanleiding van de adviezen van deze instanties zijn vorig jaar, op kosten van de provincie Fryslân en betrokken gemeenten, fijnstof-metingen gehouden in de omgeving van de vliegbasis. De uitslag hiervan was dat de uitstoot onder of op de norm zat zoals het WHO deze als maximum hanteert. Naar aanleiding van het advies van genoemde instanties heeft de werkgroep Luchtkwaliteit in de COVM-vergadering van november 2022 voorgesteld om vervolgmetingen voor te bereiden. Het FUMO is gevraagd om een meetplan hiervoor op te stellen. Dit meetplan is tijdens de COVM-vergadering van 17 april jl. besproken. Het voorstel is om tijdens de Frisian Flag begin oktober 2023 de metingen (worst case scenario) te laten verrichten door het TNO. Daarnaast willen we ook metingen laten uitvoeren op dagen dat er niet geoefend wordt. In de bijlage treft u het meetplan aan.

Namens de COVM Leeuwarden wil ik u verzoeken om uw medewerking te verlenen aan deze metingen door het beschikbaar stellen van financiën hiervoor. Zodra u een principe-bereidheid hiervoor heeft uitgesproken zullen we, in overleg met uw ministerie, met TNO in gesprek gaan om het meetplan nader uit te werken, zodat een offerte opgemaakt kan worden.

Rest me nog te vermelden dat minister Harbers op 30 maart een brief* aan de Tweede Kamer heeft gestuurd naar aanleiding van een TNO-onderzoek naar de uitstoot van zogenaamde zeer zorgwekkende stoffen. Dit onderzoek is gebaseerd op Emissieregistratie. De omwonenden van de

vliegbasis hechten over het algemeen meer waarde aan metingen. Wellicht sluiten beide onderzoeken op elkaar aan.

In verband met de relatief korte voorbereidingstijd hopen we op een spoedig besluit uwerzijds.

Hoogachtend,

A handwritten signature in dark ink, consisting of a large, stylized 'K' followed by a long horizontal stroke.

Klaas Fokkinga

Voorzitter COVM luchthaven Leeuwarden

*

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2023Z05686&did=2023D13335

Meetplan onderzoek naar de luchtkwaliteit rondom de vliegbasis Leeuwarden

Aanleiding

Vliegbasis Leeuwarden is een operationele basis van de Koninklijke Luchtmacht. Vanaf 2019 vliegen er F-35's. De vliegbasis ligt enkele kilometers ten noordwesten van Leeuwarden, ten zuidwesten van Jelsum en Cornjum en ten noordoosten van Marssum.

Naar aanleiding van zorgen over de gezondheid van omwonenden in verband met de luchtkwaliteit in de omgeving vanwege de uitstoot van stoffen door de activiteiten op de vliegbasis, wordt het COVM gevraagd TNO een luchtonderzoek te laten doen in de omgeving van de vliegbasis.

In 2016 heeft TNO eerder een onderzoek naar de luchtkwaliteit uitgevoerd rondom de vliegbasis Leeuwarden (Rapport TNO 2016 R11376).

In de werkgroep Luchtkwaliteit is op 14 oktober 2022 is afgesproken een voorstel te maken voor het meten van een aantal voor de gezondheid relevante stoffen die vrij komen bij de activiteiten.

Meetplan

Het voorstel is om te gaan meten bij omstandigheden met een verhoogde intensiteit aan vliegbewegingen bij oefeningen, bijvoorbeeld tijdens de Frisian Flag. De reden hiervoor is dat in dat geval de metingen plaats vinden onder 'worst case' omstandigheden.

Meetpunten

Het voorstel is om de voor de gezondheid relevante stoffen op een aantal locaties benedenwinds van de start- en landingsbanen te meten gedurende de oefenperiode (in ieder geval uurgemiddelde concentraties gedurende het warmdraaien en opstijgen), op een korte afstand die minimaal vergelijkbaar is met de afstand tot de dichtstbijzijnde woningen en woonwijken (Cornjum, Jelsum, Westeinde), zodat een goede inschatting kan worden gemaakt van de maximale concentraties. Daarnaast is het voorstel om voor eenzelfde periode als de oefenperiode te meten als er geen oefeningen plaatsvinden. Voor de exacte locaties kan TNO een voorstel doen.

Stoffen

Stikstofdioxide (NO₂), Fijn stof (PM₁₀, Pm_{2,5}), Ultrafijnstof (UFP), Vluchtige Organische stoffen (VOS), w.o. aromaten en aldehyden in de range van C₆ – C₁₂. en Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK's).

Bij de metingen van vluchtige organische stoffen dient met name ook rekening te worden gehouden met de stoffen die door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu als zeer zorgwekkend zijn aangemerkt. Het gaat dan op dit moment om de stoffen 1,3-Butadien, Formaldehyde, Benzeen, 1-Methylnaftaleen, Naftaleen, 2-methylnaftaleen, Isopropylbenzeen en Crotonaldehyde.

Meetnormen

De meetmethoden, monsterneming en analyse moeten worden verricht conform daarvoor gestandaardiseerde dan wel gebruikelijke normen. TNO kan hiervoor een voorstel doen.

Toetsnormen

De gemeten waarden kunnen worden getoetst aan, voor zover die er zijn, geldende Europese streef- en grenswaarden, waarden van de World Health Organisation (WHO advieswaarden) en streef- en maximaal toelaatbare risiconiveaus.